

Нові освітні вимоги щодо шкільної освіти для дітей з особливими потребами постали перед Україною у 2011–2017 рр. Їх реалізація знайшла відображення у Законах України «Про освіту» (2017), «Про внесення змін до деяких законів України щодо прав інвалідів» (2011), Указі Президента України «Про заходи щодо розв’язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями» (2011), постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (2013). У названих документах законодавчо закріплено зміни, що відбулися в освітній політиці в період становлення незалежної української державності, й окреслено нові завдання щодо подальшого розвитку системи освіти для дітей з особливими потребами.

Знаковим для дітей з особливими потребами відзначився 2011 р. Кабінет Міністрів України постановив: затвердити «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». Цей Порядок визначав вимоги до організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах з метою реалізації права дітей з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізації та інтеграції в суспільство, залучення батьків до участі у навчально-виховному процесі.

Сьогодні термінологічна база щодо дослідження інтеграційних та інклюзивних процесів у соціальному і освітньому середовищах вже є розробленою досить ґрунтовно як за рубежом (М. Айшервуд, Г. Банч, І. Башар, Ч. Веббер, Ф. Вуд, Х. Вулі, Д. Гарнер, Д. Голдберг, А. Дайсон, Р. Даніелс, П. Міттлер, Д. Мітчел, Д. Найрі, С. Петтерс, П. Хакслі та ін.), так і в нашій країні (М. Андреева, О. Безпалько, Т. Бут, Н. Валентик, В. Варава, М. Ворон, Н. Грозна, Т. Ілляшенко, Ю. Кавун, Н. Клименюк, Л. Коваль, А. Колупаєва, С. Корніцова, Н. Кравець, І. Лапицька, І. Ломакова, С. Литовченко, Т. Луценко, Б. Мороз, Ю. Найда, Н. Назарова, Г. Першко, О. Рассказова, Т. Сак, М. Сварнік, В. Синьов, Н. Софій, О. Таранченко та ін.).

В Україні сьогодні найбільш вживаним у науковому обігу є поняття «інклюзивна освіта», що позначає процес навчання дітей з порушеннями здоров'я та розвитку і, як наслідок, з особливими потребами в загальноосвітніх (масових) школах, а проблематика соціальної інтеграції та інклюзії розглядається дослідниками (М. Андрєєва, Ю. Богінська, А. Колупаєва, Ю. Найда, Т. Сак, М. Сварнік, Н. Софій, А. Шевцов та ін.) саме під педагогічним кутом зору. Це пов'язано з тим, що в Україні саме інклюзивну освіту було експериментально започатковано як першу альтернативу спеціальній освіті інвалідів під час виконання програми благодійної організації Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» (1999). Важливе значення цієї програми полягало у впровадженні демократичних практик у систему освіти та залученні дітей з особливими потребами і дітей національних меншин до загальноосвітніх закладів України.

Сьогодні в Україні необхідність включення дітей з особливими потребами у загальну систему освіти шляхом запровадження інклюзивної освіти визначається в офіційних документах на рівні постанов Кабінету Міністрів України та державних програм.

Інклюзивна освіта тісно взаємопов'язана із процесом інтеграції осіб з особливими потребами у соціальне та освітнє середовища, що визначається як нормалізація умов соціального життя і можливостей одержання освіти відповідно до міжнародних та вітчизняних правових актів.